

იუა კოლონია

იუა აბასის ძე კოლონია დაიბადა 1904 წელს ოჩამჩირის რაიონის სოფელ კუტოლში. იფლის სკოლის დამთავრების შემდეგ, 1919 წელს შევიდა სოხუმის სამასწავლებლო სენარიაში, ხოლო 1925 წლიდან სწავლას აგრძელებს მოსკოვის ჟურნალისტიკის ინსტიტუტში. გარდაიცვალა 24 წლის ასაკში 1928 წლის 14 ივლისს.

იუა კოლონია ლიტერატურაში შევიდა როგორც პოეტი. მის პოლიტიკურ ლირიკაში მშენებლოვანი ადგილი უკავია რევოლუციის, დიდი ლენინის, აფხაზი ხალხის თემებს.

იგი აფხაზური ეპიკური თხზულებების ცნობილი ოსტატია. მისი პოემები შევიდა ხაზური ლიტერატურის ოქროს ფონდში. პოემებში მაღალმხატვრულ სახეებშია წარდგენილი აფხაზი ხალხის რევოლუციამდელი ღუხჭირი ცხოვრება, სოციალური და ოფნული ჩაგვრის მძაფრი სურათები, ადათ-წესები. იუა კოლონიამ თავის პოემებში პირლმა განასახიერა აფხაზი ქალის განთავისუფლების თემა, პოეტის მრავალი სტრიქონი აგონებულია საბჭოთა პატრიოტიზმის, მეგობრობისა და ერთა შორის სიყვარულის ეებით.

იუა კოლონიას შემოქმედებას უმთავრესი წყარო იყო ხალხური პოეზია. მეტად მიმდეველია ფოლკლორულ სიუჟეტებზე და თემებზე მის მიერ შექმნილი მკაფიო მხატვრული ეები. აფხაზურ ლიტერატურაში ი. კოლონია პირველი პოეტია, რომელმაც ფოლკლორი ტვრული განზოგადებისა და სრულყოფის სიმადლემდე აიყვანა.

ა ფ ხ ა ზ ე თ ი

ღამე გეხვია სუდარასავით,
დილა გწყუროდა თავისუფლების,
ვერ გამობრწყინდა შენი ვარსკვლავი
გადაჩრდილული შავი ღრუბლებით.

ცაზე არ ჩანდა არც ერთი სხივი
აღარც მზე იყო დასაბამიდან,
ვერა ნახავდი მიწაზე ღიმილს
გული კვნესოდა სანახავითა.

ხანდახან ქარი ჩაგჩურჩულებდა:
„მაღე იელვებს შენი ნათელი
გაქრებიანო შავი ღრუბლები,
მოვაო შენთვის დრო სანატრელი“.

სულში სიმდიდრე გეწყო ფენებად,
როგორც მიწაში ოქროს მადანი,
შენ ზღვისპირეთის იყავ მშვენება
მზის სინათლეზე გამოსატანი.

ბოლოს ასრულდა შენი ოცნება —
შუქმა დალეწა სუდარა ღრუბლის,
დიდი ოქტომბრის მზის სხივოსნებით
გაბრწყინდა შენი მაღალი შუბლი.

ხარ ჩრდილოეთის მზის მადლიერი,
აღარსად დარჩა ღამის ნასახი
სეებედნიერი და მშვენიერი,
დღეს თავისუფალ ქვეყნებს გასძახი.

უთვალავია შენი განძები,
შენი სიტუროფე — დაუბინდარი,
ხვალ უფრო მეტად გალამაზდები,
და ხვალ იქნები უფრო მდიდარი.

დღე-დღე მივყევართ გამარჯვებისკენ
გზებს განათებულს წითელ დროშებით.
გამარჯვებისკენ! ისევ და ისევ
გასწი, ნურავის ნუ ჩამოვრჩებით!

1924

მონადირე

მხარზე გადვიგდე მე ფილთა თოფი
მოელვარე და კრიალა მზისებრ,
ხელში ავიღე მაგარი ჯოხი
და ვიწრო ბილიკს გავყევი მთისკენ.

საპირისწამლე, საფანტით სავსე
თან მაქვს, ნიაფი მეხვევა ქროლვით.
გადავუარე უფსკრულებს თავზე,
მწვერვალს, დაფარულს ბრწყინვალე თოვლით.

ჩემს წინ დაბლობზე, მწვანე ხავერდად
გადაშლილიყო ლამაზი ველი,
მზე ჩაის ბუჩქებს აელვარებდა,
ღელავდა ყანა, ზღვასავით ვრცელი.

მთის კალთებიდან თავქვე ტრიალით —
კოდორი ჭალებს ეალერსება,
და მისი ზვირთნი გრგვინვა-გრიალით
შავი ზღვისაკენ მიეშურება.

ჯერ შორს ვიყავი მწვერვალებიდან,
როცა დღის ბოლოს ნათელი, წყნარი
ცა მოიღრუბლა და ღრმა ხევიდან
ზათქით, ხმაურით მოვარდა ქარი.

მაგრამ ღრუბელმა მე ვერ შემაკრთო,
ვერ დამიღონა ავდარმა გული,
თუმცა ჩემს ირგვლივ ხეობა ფართო
კუპრივით იყო ჩაბნელებული.

ძირს დახრილიყვნენ ხეთა რტოები,
ელვა სერავდა ცის მაღალ კიდეს,
მე კი წყვედიადში განმარტოებით
ვფიქრობდი ჩუმად: „საით წავიდე?“

ტანზე შავნაბადშემოხვეული —
პირქვე დავემხე დედამიწაზე
და ზეცა, თითქოს განრისხებული,
სეტყვას ქვასავით მაყრიდა თავზე.

ჩემს ირგვლივ ქარი დაჰქროდა, სტვენდა,
მას ბანს აძლევდა გუგუნით მთები,
მაგრამ მე მხოლოდ სიმხნევს მფენდა
ქარის მძლავრი და ველური ხმები.

ცოტა ხნის შემდეგ ჩადგა გრიგალი,
გამოჩნდა ნისლში მწვერვალთა რიგი,
ცა მოიწმინდა, მზემ გახსნა თვალი
და გაანათა ხეობა ირგვლივ.

გამოვერკვიე, წამოვხტი ფეხზე,
ჩემს წინ მთა იდგა ცამდე აწვდილი,
იმ მთის პირდაპირ, ხავსიან კლდეზე,
მე შევამჩნიე ნადირის ჩრდილი.

მოვზიდე თოფი და ვხედავ მალლა
ავარდა კვამლი, დავრწმუნდი ხელად,
მიზნის სროლაში, ვით უწინ, ახლაც
არ უმტყუნია ჩემს მაჭახელას!

1925

ღ ა მ ე

მზე ჩავიდა, დადგა
ღამე მგლოვიარე,
ვარსკვლავების ციდან
იჭვრიტება მთვარე.

იღვრებოდა უხვად
ცაზე შუქი წმინდა,
ვარსკვლავები სადღაც
მიფრინავდნენ ციდან.

არ ისმოდა ჩქამი,
ბნელი ღამე სთვლემდა,
წასულიყო ძილში
ტყე, ნადირთა დედა.

ღამით აივანზე
დიდხანს ვსეირნობდი
და ვფიქრობდი ჩუმად,
ძილი მოვა როდის!

და საწოლთან როცა
მიველ ფიქრით სავსე,
ვარსკვლავებით ნაქარვ
ზეცას ვუთხარ ასე:

— მშვენიერო ღამევ,
გაფენილო ხალად,
დრო მოვა და ერთუროს
აღბათ ველარ ვნახავთ.

1924

ზოსჰან აჩბა და ჟანაა ბესლანის ვაჟები

I

შათსულში ამაყ მბრძანებლად
ზოსჰანი იყო ოდესღაც,
ხალხი მტარვალის უღელქვეშ
სვეგამწარებით გოდებდა.

არ ივარგებდა ზოსჰანთან
კინკლაობა და ჭიდილი.
იცოდნენ, მასთან მოდავეს
სიკვდილი ჰქონდა მისჯილი.

არ ირჩეოდა სხვებისგან
გარეგნულ შნო და იერით,
მოქიშპეს ისე უცქერდა,
როგორც ავაზა მშიერი.

ის იყო დაბალ-დაბალი,
კოჭლაუხა და გამხდარი,
ეხურა ოქროთ ნაკერი
ქუდი სულ ახალთახალი.

მასთან მეზობლად ცხოვრობდა
ქანაა ბესლანის რვა შვილი,
მათი სახელი სოფელში
გავარდნილიყო ტაშვიით.

ქანაა ბესლანის ვაჟები,
აითვალწუნა ზოსჰანმა,
— მე მინდა მათი გულეები
დალახვროს ჩემმა ლახვარმა.

მინდა შევიტყო, სხვა მხარეს,
თუ ჰყავთ ნათესავ-მოყვარე, —
არ დაასრულა სათქმელი
ზოსჰანს მერანი მოჰგვარეს.

ბზიფისკენ ისე მოჰკურცხლა.
თითქოს მიჰქონდა ნადავლი,
და უმალ ხაბირ-იფასთან
ბჭობა გამართა ამგვარი.

II

— ქანაა ბესლანის შვილებზე
ჩქარა მითხარი, რაც იცი,
რამდენი მეგობარი ჰყავს,
წყალს აქეთა და წყალს იქით.

რამდენი ნათესავი ჰყავს
აბა, საჩქაროდ მაცნობე,
თუ შეხვედრიხარ ამ მხარეს
მათ მეგობრებს და ნაცნობებს.

ავ ზოსჰანს ხაბირ-იფა
სულით და გულით დაუხვდა,
და მასპინძელმა მეგობარს
აი რა უთხრა პასუხად:

— აქ მათ ნათესავ-მოყვარეს
ვერ მოგიძებნის ვერავინ,
თუ გინდა ბზიფის გარშემო
აფრინო ასი მზვერავი.

სალამბაქისკენ იჩქარე,
უთხარი გულის სათქმელი,
შენ იცი, შორს გავარდნილა,
მისი გმირობის სახელი.

განთქმული იყო იმ დროში
მხნე სალამბაქის მხედრობა,
მისი ძალა და სიმდიდრე,
სიჩაუქე და მხნეობა.

III

მეგობრებითურთ ზოსჰანი
სალამბაქისკენ იჩქარის,
ისწრაფის შეუსვენებლივ,
სულით და გულით იქ არის.

— ჩემი მერანი სალამბაქ,
შენსკენ მომაფრენს დარდიანს,

დამლალა შორმა მგზავრობამ,
შენთან ბაასი მწაღია.

მსურს საიდუმლო თათბირი,
ჩემს გულს ავხადო სარქველი,
ქანაა ბესლანის ვაჟებზე
ჩუმად გაგანდო სათქმელი.

არიან ქურდბაცაცები,
გაწყდა იმათი სინსილა,
ჩემი ძალა და უფლება
იმათ არ ჰყოფნით სიცილად.

მე რომ ბესლანის ვაჟები
ნაკუწ-ნაკუწად ვაქციო,
თუ გამოჩნდება ამ მხარეს
მათი ქომაგი კაციო.

სალამბაქს ამბის მოსმენით
გულს დარდი გადაეყარა,

ზოსპანს გულდინჯად მიუგებს:
— გინდ მოიარო ქვეყანა,

ზოსპან, ყველგან და ყოველთვის
გაწბილებული დარჩები,
ვერსად იპოვო ქომაგი
უნაა ბესლანის ვაჟების.

წადი ეცადე ძმობილო,
გზები სიჩქარით გაჰკაფო,
ძმებს თუ ჰყავთ ნათესავები,
ყუშლუქსა ჰკითხე საჩქაროდ.

IV

ზოსპანი კვლავ გზას ადგია,
მერანს მიაფრენს ისევე,
და აბუზაში მივიდა
ბევრი ღამის და დღის შემდეგ.

მერე ძაფშ იფა ყუშლუქი
ცალკე გაიხმო სტუმარმა,
სათქმელი უცებ აუწყა,
განა შორიდან უარა.

ყუშლუქმა უთხრა, — მათ ამბავს
სიამოვნებით გაცნობებ,
ჩვენში ვერსად ვერ შეხვდები,
მათ მეგობრებს და ნაცნობებს.

აიღე თოფი, მარაგი,
თავზე დავესხათ ვერაგებს,
ჩვენ დიდი ბრძოლის გარეშე,
მათ ძლიერებას შევანგრევთ.

ზოსპანმა უთხრა, — იხარე,
კარგი ამბავი მახარე,
კავკასიაშიც ვიკითხავ,
წავალ მოვივლი სხვა მხარეს.

მათთან ბრძოლა და ჭიდილი
ხუმრობა ნუ გეგონება,
თუ გავიმარჯვებთ, სუყველას
შენ შემოგწირავ მონებად.

როცა მოგიხმობ, წამოდი,
მხარს სალაკმებიც დაგვიჭერს,
დანიშნულ დროზე შემოკრბით,
დავლევოთ მტრების კარიბჭე.

ნაპირისაკენ იჩქარეთ,
გული მიუშვით ნებაზე,
თქვენს მოლოდინში ვიქნები
ღამიდან — გათენებამდე.

V

ყუშლუქს ომი არ ეწადა,
მაგრამ ვერ უთხრა უარი,
კვლავ ჩრდილო კავკასიაში
გაფრინდა შლეგი სტუმარი.

გადაიარა კლდეები,
მთაგორები და ველები,
შორეულ ყარაჩაიში
ჩავიდა სვენებ-სვენებით.

ალარ დაზოგა ჯან-ლონე,
ექვსი დღე-ღამე იარა,

სვანეთი ფეხქვეშ გაიგო,
მიწას დააჩნდა იარა.

VI

ერთი თვის შემდეგ დაბრუნდა
ზოსჰანი სწორუბოვარი,
და აბრაგებთან ერთ ღამეს
ჩუმად გაგზავნა მსტოვარი.

სალამბაქმა და ყუშლუქმა
ხელი ჩასჭიდეს იარაღს,
შეკრბა მეგობართ ლაშქარი
გაღმოუარეს იალაღს.

ძნელ გზას დაადგნენ, სასწრაფოდ
მომცრო ნაგები იშოვეს,
ნიჩბებით ტალღა გააპეს,
არ შეუშინდნენ სიშორეს.

მოვიდნენ, როცა ზეცაზე
ქრებოდა ცისკრის ლამპარი,
ნაპირზე ელოდებოდა
აჩბა ზოსჰანის ლაშქარი.

უცებ აბრაგთა მხედრობა
ძმების სახლისკენ დაიძრა,
თოფებმა დასცეს ყიყინა,
თითქოს ვულკანით მთა იძრა.

სამი ძმა ტყვიამ გაგმირა,
დააკვდნენ მიწის სარეცელს,
ხუთ ძმას ხელები შეუკრეს
ტყვეობას ვერსად გაექცნენ.

ტყვედ გაიტაცეს სამი და
ვით მტაცებელმა ქორებმა,
მერე საქონელს ჩაუხტნენ
დაწვეს სახლი და ქონება.

შორს ბატაყუას მოესმა
ძმების ურვა და ძახილი,
გამოემართა საშველად,
ტყეში დატოვა ნახირი.

სისხლი აემღვრა მოყვარეს,
გზა გადუღობა აბრაგებს,
ერთიც დაჰყვირა მეხივით:
— ძმების გულისთვის თავს
დავლებთ.

მიუვალ ადგილს ჩასაფრდა,
კლდე აიფარა ფარივით,
ღედა ვეფხვივით გააფთრდა,
ბღღვინავდა ქარიშხალივით.

ტყვია გაგზავნა მტრისაკენ,
თვალში ჩაგიქრობთ სინათლეს,
ცეცხლი გაუხსნეს პასუხად,
მტრებმა იარაღს მიმართეს.

სროლა დაიწყო გაბმული,
აზვირთდა ტყვია-წამალი,
ბევრი წავიდა იმ ქვეყნად,
გააფთრდა მწყემსი ალალი.

მწყემსმა სამი ტყვე ხელიდან
გამოაცალა მტარვალებს,
წყვილი და-ძმა კი ანაზდად
უტყვი ცხვრებივით გალაღეს.

მწყემსი ცოცხალი გადარჩა,
თუმცა მეხივით გაფიცდა,
მისი სახელი ჩვენს ხალხში
მუდამ დარჩება საფიცრად.

ზოსპანი გარბის პირველი,
თუმცა არ მისდევს მღევარი,
როცა მივიდნენ ნაპირთან,
ერთად შეჯგუფდნენ ყველანი.

მოტაცებული ნადავლით
სწრაფად დატვირთეს ნავები,
დები სამშობლოს ტოვებდნენ
წუხილითა და ვაებით.

ნავებმა სხვისი ნადავლით
ლურჯი ტალღები გასცურა,
დები ტიროდნენ გაბმულად,
კაცები ისხდნენ კაცურად.

უფროსი დაი ყაზირხან
ცოდოც კი იყო საცქერლად,
დაბადების დღეს სწყევლიდა,
თვალთაგან ცრემლებს აფრქვევდა.

„არ გვეშინოდა არაფრის,
გვეძახდნენ რვა ძმის პატრონებს,
ძმებო გულგანგმირულებო,
სხვის ხელში რისთვის დაგვტოვეთ“.

დებს განშორება სოფლისა
გულზე დააწვათ ლოდებად,
უფროსი მწარედ მოთქვამდა,
უმცროსი ჩუმად გოდებდა.

„კეთილო მწყემსო, შენა ხარ
ჩემი სამი ძმის დამხსნელი,
შენთვის ყაშათი არ ვქსოვოთ,
არა ვართ შენი მნახველი.“

თოფი არადროს გღალატობს,
ყოველთვის სჯაბნი მამაცებს,
შენი ნასროლი ტყვიები
მიზანს არასდროს არ აცდენს.

შენი ხმა მტრების ლაშქარში
გეზელ ქორივით გასწივის,
შენა ხარ მიუვალ მთების
ფრთაშემართული არწივი.

წყევლიმც იყოს მტარვალი
კოჭლი კაცუნა ზოსპანი,
მკვდარს არ ეღირსოს სამარე,
გულს გაეყაროს ლახვარი“.

დაჭრილი ფრინველებივით
მწარედ მოთქვამდა ორი და
ერთმანეთს აღარ აცლიდნენ,
ძმებს დასტიროდნენ შორიდან.

ნავები ტალღებს აპობენ,
ხარობდა აჩბა მზაკვარი,
დაღუბა მტრების ქონება,
გადაუბუგა სახლ-კარი.

„ჩვენს ძმებს ვინ აღარ იცნობდა,
ვაუკაცებსა და ჩაუქებს,
არ შედრკნენ, თუმცა ტყვიებმა
თვალეში შუქი ჩაუქრეს.“

თუმც მოვიქსოვეთ ყაშათი
ჩვენი საკუთარ თითებით,
ზოგმა დახუჭეთ თვალეები,
ზოგი ტყვეებად ითვლებით“.

ეგონა არ შეწყდებოდა
ცხოვრების გზა და სავალი,
ყველას შესძულდა ჭირივით
ხალხის მოძულე მტარვალი.

წლები გაფრინდნენ, ზოსპანსაც
სიბრძნის კბილები მოუცვდა,
კარში ვერ გამოდიოდა
ისე ძალიან მოხუცდა.

არ დარჩა კაცი არცერთი
ჟანაა ბესლანის მოღმისა,
ძმები მონებად აქცია
სახლში მშვიდობით მოვიდა.

ერთ წელს ლაღობდა ზოსჰანი
ყაჩაღობით და ტაცებით,
შემოიმდურა ამ სოფლად
ნათესავ-სახლიკაცები.

სნეული ლოგინს გაეკრა,
სიკვდილთან დიდხანს დაობდა,
ხალხმა დასწყევლა ზოსჰანის
გვარი და შთამომავლობა.

ერთ დილას მოკვდა სნეული,
ხალხისგან მარად წყეული.